

TELEGRAFUL ROMÂN

Telegraful este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumerarea se face în Săbii la expeditorul soiei, pe afară la c. r. poste cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate către expeditor. Prețului prenumerării pentru Săbii este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 52.

ANULU XXII.

Săbii in 416 Iuliu 1874.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pe unu anu 8 fl. ieră pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prime. și tieri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platesc pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 1114/Scol. 1874.
328 cons.

Preacinstitorii Parinti Protopresviteri și Administratori protopresviterali, că Inspectori districtuali de școalele noastre confessionali!

Din privința la acea impregiorare, ca lips'a de invetiatori populari pre di ce merge totu mai simțitoria devine, înaltu ministeriu r. ung. de culte și instrucțiune publica prin emisul de dto 2 Aprilie a. c. Nr. 9312 a ordinațu a se insarcină comunele, că lefele invetiatorilor populari sa se mai mărescă și sa se ingrigesca, că acelea sa se plătescă regulatu.

In urm'a acestui emisu ministerialu deci sunteți insarcinați Preacinstiele Văstre a capacitate pre comunele noastre bisericesci, că sa se silésca după puteri a mari lefele invetiatorilor și a se ingrigi că acelea sa se plătescă regulatu, spre care scopu se Ve siliti a îndemna comunele spre înființarea de fonduri școlastice acolo unde comun'a intrăga este de confesionea noastră, din midilóce comunali, în casu contrariu prin repartiții după dare numai asupra credinciosilor nostri. — Modalitatea se lasa la intiepciunea și tactica Preacinstielor vóstre, avendu acum basa firma atâtu fatia de comuna câtu și fatia de oficiele politice Emisulu ministeriale Nr. 9312. pentru-ca altcum nu se voru află invetiatori cualificati, precum cere legea, că sa fia pedagogi absoluti; — și totu deodata veti avea a îndemna tineri de buna speranția spre cariera invetiatorésca, și respective a îndrumă pre totu invetiatorii din tractu, cari inca n'au atestatu de cualificațiune, că sa se pregătésca și sa se insinue la depunerea examenului de cualificațiune, căci numai atunci voru putea fi invetiatori intariti definitiv.

Săbiiu din sfedinti'a Consistoriului archidieceșanu că senatu școlasticu, tie-nuta in 1 Iuliu 1874.

In absentia Esc. S. P. Archiepiscopu și Metropolitu

N. Pope'a m/p.

Archim. și Vicariu archiepiscopescu.

Congresulu serbescu.

Unu telegramu datatu din Carlovitlu 13 Iuliu (n.) ne anuncia ca congresulu s'a deschis solemn in diu'a precedentu. Comisariulu regescu a rostitu cuventarea de deschidere in limb'a magiara și in limb'a serbésca, a transpusu congresului rescriptulu regescu, a aretat ca lucrulu celu dintăiu alu congresului este alegerea patriarhului (va se dica a Metropolitului, carele fara base canonice se numesce patriarcho), după acést'a sa tréca congresulu la pertractarea statutului organicu, provóca pre membrii congresului sa padiesca linisce și moderatiune, și incheia cu: „sa traiséca Majestatea Șea Regele.“ Administratorulu patriarchatului in responsulu seu dede espressionu incederei congresului fatia cu comisariulu reg. și apoi ocupă presidulu.

Acést'a este pre scurtu descrierea deschiderii șolenne a reprezentantiei metropolitiei serbesci, coordonate cu metropolit'a noastră.

Biseric'a sorora asiá dara se afla in una stadiu fôrte momentosu, pentru ca de o parte are sa-si întregésca unu șeannu veduvitu de tempu mai îndelungatu decum iérta canónele bisericiei noastre,

lănga care s'a creatu o institutiune străina bisericiei noastre, ceea a Administratorului metropolitani; de alta parte are sa puna temeiulu unora nóue base ale vietiei seie organice, mai coresponditorie spiritului invetiaturilor crestine apostolice și canonice.

Din acestu punctu de vedere aflămu fôrte la locu linisce și moderatiunea recomandata și de către comisariulu regescu.

Esperinti'a facuta de serbi cu ocaziunea congresului nedeterminatu din urma, credemu, ca ii va fi invetiatu de ajunsu câtu este de pernicioasă nelinisce și nemoderatiunea; traganarea vacantiei și întârziarea cu reorganizațiunea și, afara de aceste tóte, amesteculu guvernului in afacerile lor bisericesci sunt dovedile cele mai pipate despre reulu ce l'a nascutu agitatiunea din rendulu trecut.

In congresu, după cele mai multe afirmatiuni, se dice, ca s'iedu totu reprezentanti liberali și nazionali, asiá încátu din 75 reprezentanti, din cari se compune congresulu, 65 sunt pre partea liberalilor nazionali, cari dorescu a avé pre episcopulu Budei St o i c o v i c i in fruntea Metropolitiei serbesci, că patriarcho, pre cându pentru Administratorulu de astadi alu Metropolitiei, episcopulu Gruici, nu aru fi decât restulu voturilor.

Póte in decursulu dilei de astadi cându seriemu aceste sa ne aduca vre-unu telegramu sciri mai positive despre portiunea voturilor și totu odata despre rezultatulu alegerei consumate in congresu.

Fia cum va fi, numai déca n'aru perde din vedere majoritatea congresului, interesulu celu nedisputabilu de a-si pune biseric'a in starea sea normale, déca majoritatea nu aru fi legata de preocupatiuni, cari la parere apar liberalu si nu aru impedecă și mai departe desvoltarea bisericiei serbilor prin o alegere, carea puredé din vre-o pofta de resbunare in óre-care parte si déca nu aru mai prelungi amesteculu guvernului in afacerile unei bisericiei destinate și după natura ei și după legile patriei de a se administră autonoma, fără de alta intevenire, decâtu cea a supraveghierii. Unu astfelu de liberalismu aru omorî autonomi'a bisericiei serbesci și aru periclită și pre cea a bisericiei noastre române. Cum? acést'a credemu ca, o gacesce fia-care, fără de a se ougetă multu.

Serbiu nu se bucura inca că noi de unu statutu organicu, prin care sa aléga numai unu individ, pre care sa lu prochiame numai decâtu de Metropolitu. Ei alegu trei, dintre cari Corón'a intaresce pre acél'a in care are ca mai multa incedere.

Voru gasi ei o cale încátu se póta impacă și interesele bisericiei și sa multamésca și incederea Corónei?

Noi acést'a nu o putemu predicé, dara pentru binele bisericiei lor, bisericiei orientale preste totu, o dorimu.

Cotimu in „Federatiune“:

Fratiitatea corelegiunarilor greci fatia cu românii. — Membrii greci ai comunității biseric. greco-romane din Budapeșta stăruiescu de multu a se desface de către români, vrendu a se constitui in comunitate biseric. cu totul separat. Spre acestu scopu au facutu petitiune la ministeriu, ceea ce nu aru fi in sine vre-unu pecatu, dara crim'a este conglomeratulu de asertiuni mintunóse și insulte aruncate in fatia dloru, dictate de ura inespresibile ce póta acesti grecoleti renegati nu numai către corelegiunarii lor romani de aici, ci către întreaga națiunea

română, și acestei ore implacabile nu se stăira a-i dá espressionu in petitiune ce nu are parochia de impertinente ce este. Actulu din cestiune 'lu vomu publică după aceeași fôia cu alta ocaziune.

— Se depeséza din Kissingen; Cancelariulu imperiului a sositu aci la unspre-diece óre, cu principes'a și cu contes'a de Bismark. Se afla mai bine de câtu s'aru fi potutu crede după o bôla atât de lungă.

Diárlu Times publica următoarea depesia tramisa din Madridu cu data de 2 Iuliu:

Mai multe depesi primite astadi anunția ca maresialu Concha a fostu ranitu in momentul cându se soia pre calu. 'Si perdue cunoscenti'a, dara nu morise inca. Montero, locotenentu de husari, 'lu ia in bratia, 'lu pune pre calu, și plăca in galopu mare.

Dupa diece minute, maresialulu traia. Nu avu tempu decâtu sa pronuntie aceste cuvinte: „Mau ucisu! Dara nu intr'o bataia regulata.“ Vechiulu soldatu este totu intregu in ultimele seie vorbe. Sentimentele seie de onóre militaria sunt traduse in espressionu ultima verbale.

Astadi a avutu locu, cu mare pompa funebrile maresialului Concha. Cosciugulu seu nu eră pus pre dricu, ci pre unu furgonu de artilerie; sabi'a, uniformă, bastonulu și tóte ale seie erau sormontate de o corónă oferita de locuitorii din Bilbao și purtă acést'a inscriptiune: „Locuitorii din Bilbao in memor'a ilustrului marchisu de Duero.“ Maresialulu Serrano, toti ministrii și functionarii cei mai insemnati ai statului, cu capetele góle, urmau cortegiulu.

Patru cai de resbelu, cari erau ai maresialului urmau după corpulu seu; unulu din ei eră ranitu de aceiasi lovitura cu care a fostu ucisu stăpânulu seu, siau'a și scările seie erau acoperite cu crepu negro.

Tóta garnison'a Madridului formă cortegiulu seu. Masia'a intónă arii funebrale. Magasinele erau inchise. Corpulu maresialului a fostu depusu in suteran'a bisericiei Atocha, lănga remasitiile mortale ale generalului Prim. De aci se voru transporta la Malag'a, unde se afla mormentulu familiei seie.

Déca trebuie sa credemu o depesia din Berlinu a lui Daily News, revist'a enuala a garnisonii din Berlinu care se face in generalu tómn'a, se va face câtu de curendu si va avea o importantia exceptionala. Se va face o contra partida a revistei facuta in padurea Boulogne de maresialulu Mic-Mahon.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 4 Iuliu 1874. (Cas'a reprezentantilor) o deschide Vp. C. Torma la 10 óre a. m.

G. Dekáni interpeléza pre ministrulu de comerci, de scie, ca camer'a de comerci si industria din Clusiu nu-si implinesce datorinti'a si tramite va o admonitiune către acést'a corporatiune?

Interpelatiunea se dá ministrului in scrisu. Petitiunile din list'a 48 ce stau la ordinea dilei se resolvescu tóte in sensulu propunerilor facute de comisiune.

Numeralu din urma reprezentu pre lista petitiunea israelitilor ortodocsi din Ardélu și Ungaria pentru a se respinge raportulu substernutu de către ministrulu de culte in afacerea fondului israeliticu.

Comissunea petitiunaria propune:

petitiunea din cestiune depunendu-se in cancelaria camerei numai atunci sa se ia la desbatere, cându se va discută și raportulu ministrului de culte. (Aplausu).

Presidiulu annuncie ca conformu resolutiunii camerei acestu raportu se va tractă acum, ergo si petitiunea.

Ministrulu de culte Trefort espune cauz'a cu ameruntulu și subterne unu proiectu de resolutiune, după care Cas'a sa ia la cunoscentia raportulu ministrului, in care se dispune, ca fondulu remane neimpartitu și din veniturile lui se suporta spesele pentru scopurile umanitare etc. și se va radică si unu seminariu pentru rabini. Ministrulu si motiva proiectulu care fu și aplaudatu de majoritate; dara aperatoriu energicu alu judanilor Zsedényi propune, că ministrulu sa resolveze prin aplanare amicabila afacerea din cestiune si la casu cându nu va succede in acestu modu atunci ambele confessiuni sa se indrumaze pre cale procesuale spre a-si pute aduce dreptulu lor la valóre prin instantiele judecătoreșci. Aপরera si devotamentulu ce-lu desvoltă oratorulu provocă o discussiune infocata, la care iau mai multi deputati parte activa. Se facu mai multe propuneri, prin cari unii ceru resolvirea petitiunei astadi, altii ceru amanarea ei. Cas'a devine într'unu stadiu de nelinisce si in urma se decide continuarea desbaterei asupra fondului israeliticu in siediinti'a urmatoria.

Budapest'a 5 Iuliu 1874 (Cas'a reprezentantilor.) La ordinea dilei de adi a statutu continuarea desbaterei asupra fondului israeliticu. In urm'a votării asupra obiectului din cestiune, desbaterea n'a fostu interesanta, de acea cuprindemu pre scurtu rezultatulu in următoarele:

1. Propunerea lui Paczola y (trece la ordinea dilei) se respinge, neavendu decâtu 20 voturi.

2. Propunerea lui E. Simonyi (Cas'a sa enuncie: fondulu că unulu ce provine din o contributiune de resbelu sa nu se supuna conclusiunii legislative) se respinge, fiindu spriginita numai de 5—6 deputati.

3. Propunerea ministrului de culte Trefort, facuta mai întâiu, asemenea se respinge.

4. Al. Molnár a facutu n'mai unu amendamentu la propunerea ministeriale (că sa se denumésca invetatorii la seminaru de către regimu și sa se invetie aci doctrinele tuturor riturilor și cultelor mosaice). Acestu amendamentu ipso facto a cadutu cu propunerea ministrului.

5. Propunerea lui Ios. Istváth (sa nu se dica in dispozițiunea despre sum'a ce trece preste venitul fondului: acél'a sa se folosésca eschisivu numai pentru ajutorarea școalelor populari ortodocse, ci sa se dica simplu: acelu (venitu) sa se intrebuinteze pentru școalele israelite) se respinge cu 115 contr'a 110 voturi.

6. Steiger si-a retrasu propunerea sea fiindu identica cu a lui I. Istváth inca înainte de votare.

7. Propunerea lui Zsedényi (indrumarea afacerii la judecatorii) cade. Se respinge cu unanimitate si

8. Propunerea lui Ladislau Tisza.

9. Propunerea medilicitoria a lui Col. Tisza asemenea se respinge.

Dupa ce se respinsera tóte aceste propuneri a urmatu o desbatere asupra întrebării: quid nunc? In urma Cas'a trece in intiesulu regulamentulu la ordinea dilei.

Buda pest'a 6 Iuliu 1874 (Cas'a reprezentantilor) s'a deschis prin presedintele Perczel la 10 ore.

Dan. Irányi întreba pre ministrul de interne, de are seire, ca un jude cercualu din comitatulu Barsiu s'a folositu la incurarea unor criminalisti de torturi cari s'an stersu de multu si deca seie are de cugetu a face cele de lipsa ca sa se pedepsesca disolu jude cercualu pentru acesta fapta ilegale?

Ministrulu de interne Szapáry responde ca are seire de casulu acest'a si a indreptatu dejá unu emisu cátra comitatulu respectivu, ca sa se sterga torturile neiertate. Contra judecatoriului cercualu s'a introdusu cea mai aspra cercetare disciplinaria si nici ca va scapa de pedepsa meritata.

D. Irányi impreuna cu Cas'a ia cu multiamita responsulu ministrului spre sciintia.

La ordinea dilei urmaza continuarea desbaterei generali asupra novej electorali.

Primulu oratoru Ernst. Simonyi. Densulu imputa guvernului fiindu ca acest'a esercea o pressione asupra casei lasandu sa se desbata proiectulu electoralu in caldura acest'a nesuferibila. Era datorint'a guvernului de a se ingrigi, ca proiectulu din cestione sa ajunga la tempulu seu inaintea camerei. Oratorulu nu primese proiectulu fiindu ca nu pote sa primesea nici unu censu ca conditione a cualificatiunei de alegere. Candu aru si fi pentru censu, totusi nu pote sa primesea censulu din proiectu fiindu ca e nedreptu. Afara de acest'a legea electorale noua e de prisosu fiindu-ca totu nu se observaza la alegeri, cea ce s'a doveditu cu alegerile generali din urma.

Reflectandu la dispusetiuni sengu-ratice din proiectulu de lege, oratorulu se opune inainte de tote § 99, care pronuncie o pedepsire a cugetului. Dispusetiunea ca celu ce n'a platitu contributiunile anului din urma nu este indreptatitu la votu, cuprinde o pedepsa dupla pentru respectivulu, pentru ca si asiá i se tramite executiunea pre gatu. Dispusetiunea acest'a, executata logicu si consecuentu va trebui sa aiba de urmare ca multi membri din cas'a de susu cari sunt in restantia cu contributiunea, si voru perde dreptulu la legislativa. Oratorulu doresce compunerea listelor electorali permanente, dara nu in modulu propusu de lege, caci astu-feliu voru fi prea sumptuose. Oratorulu nu pote sa aprobedie predarea reclamatiunilor la judecatori'a suprema, fiindu ca prin acest'a i se de-trage parlamentului unulu dintre cele mai insemnate drepturi ale sele.

In o polemica mai lunga combate oratorulu pre mai multi antevorbitori: mai cu deosebire se intorce contr'a lui

Col. Tisza. Candu se dice ca poporulu nu e inca maturu pentru sufragiulu universalu acest'a nu insemna alt'a decatu admotiunea: Nu te baga in apa pana nu vei sci innotá! Dara nimene nu cugeta, ca trebuie sa invetiama si a innotá. Trebuie sa deprindemu poporulu intru esecierea drepturilor publice; mai cu sema poporulu ungaru prin maturitatea sea politica e deplinu capabilu de a esercea sufragiulu universalu.

Trecendu la replic'a lui Tisza contr'a lui Politu dice oratorulu, ca Tisza a desconsideratu cuventarea lui Politu si de-si declaratiunile sele patriotice au fostu aplaudate in genere, totusi acele au fostu amestecate cu prea multa amaraciune.

Invinuirea facuta de Tisza asupra partidei din stanga extrema, ca si candu acest'a aru fi aplaudatu esunerile lui Politu, fiindu o calumnie o respinge oratorulu cu dispretiu. Politu sa fia convinsu ca stanga extrema se va afia totu-deon'a la Philippi, fia lopta contr'a reactiunei seu contr'a nationalitatilor candu acestea se voru revoltá contr'a integritatii statului ungaru.

Invinuirea lui Tisza, ca stanga extrema a comis o usuratate de minte culpabila, o respinge oratorulu cu asemenea resolutiune, caci nu e cine-va usioru de minte candu nu-si ascunde parerea sea asupra unui lucru, ci o descopere cu sinceritate. In urma se declara oratorulu pentru proiectulu de resolutiune alu lui Mociari. (Aplausu din stanga extrema).

Ios. Gull este convinsu, ca proiectulu de lege din cestione se va primi atatu de drept'a catu si de stanga de base la desbaterea speciale. Dece oratorulu totusi si mai ia cuventulu intre atari impregiurari apoi acest'a o face spre a-si motiva votulu seu. Nu se pote tagadu ca legea electorale presenta avendu numai unu caracteru provisoriu si fiindu dintru inceputu destinata numai pentru diet'a comuna dintai trebuie sa se schimbe. Crearea unei legi electorali care sa multiemesea pre toti cetatenii patriei este intre impregiurările de fatia cu greu si oratorulu se declara multiemitu cu novella acest'a, deca ea se restringea numai la delaturarea abuzurilor. Proiectulu din cestione inse merge mai departe dara fara de a decide asupra impartirii cercurilor electorali si a numerului reprezentantilor dietali, si din acesta cauza oratorulu nu primese proiectulu.

Ministrulu de interne a promis cu e dreptu ca va substerne in cea mai de aprupe sesiune unu proiectu de lege despre impartirea cercurilor electorali si comisiunea centrale a facutu unu proiectu de resolutiune in acestu respectu. De ore-ce proiectulu de fatia si compunerea listelor electorali pre temeiulu ace-

stui proiectu voru servi de basea acestei legi, nu-lu pote oratorulu accepta. Proiectulu din cestione lasa unei parti mari dintre alegatori dreptulu de alegere castigatu inainte de 1848, dara nu consideru drepturile de alegere castigate dela 1848—1872 si detrage in modulu acest'a dela o parte drepturile ei. Proiectulu e si fatia de minoritati si de dferitele nationalitati de o natura ce insufla ingrigiri. Oratorulu nu pote sa accepte proiectulu pentru ca nu este introdusu in trelsulu votarea secreta si pentru ca cuprinde dispusetiuni apesatorie cu privire la limba.

Folosirea exclusiva a limbei magiare la tote institutiunile tierei e indreptatita, dara altmintrenea exclusivismulu limbei nu este justificatu si se considera de cátra fia-care cetatienu de limba nemagiara de o scurtare in dreptu si acestu exclusivismu lu va instraina dela stata. In urma oratorulu nu pote sa primesea proiectulu pentru asprele pedepse ce suntu puse pentru casuri de conturbari la alegeri: Suprimerea cugetului totu-deon'a provoca o disarmonia. Oratorulu mai face unele observatiuni generali la espectoratiunile din dilele ultime. Aru fi interesanta cercetarea de este decentralisatiunea ce domnesce in Helvetia, si recunoscerea egalei indreptatiri a nationalitatilor asiá de rea ca la noi.

In Helvetia existu trei nationalitati egale indreptatite, fara ca vre-un'a dintre aceste nationalitati sa sympathiseze cu nationile sfine cari suntu marginite cu ea seu fara ca sa doresca alipirea de ea. Ce privesece provocarea la America, oratorulu este convinsu, ca deca in Ungaria voru esista atari stari cum suntu cele din America atunci nationalitatile aru fi multiemite. In urma oratorulu si esprime convictiunea, ca se voru bucura tote nationalitatile candu voru vedé odata ca ne-suintele nationei ungare voru tienti intr'acolo, de a face ca cetateni de limba straina sa se buene de institutiunile liberale fata de a purta in seculu loru pururea frica de apesare.

Alecs. Csánády dice, ca abuzurile ce s'au templatu la alegerile din urma, mancarile si beuturile cele multe, cu unu cuventu cortesiile cele esogerate au facutu indreptarea legi electorali intetitoria. In dispusetiunile penali din lege lipsese oprirea tractarei alegatorilor. Prin legea acest'a guvernulu voiesce sa-si asigureze majoritatea si fotoliurile si sa sustiena afacerile comune pentru tote tempurile. Intorcendu-se cátra Tisza dice oratorulu, ca si densulu a provocatu pre Politu sa esplice mai de aprupe cuvintele din urma. Acest'a a facutu pentru ca n'a sciutu sa impaco sferisitu cu inceputulu cuventarei lui Politu.

Candu va veni lucrulu pana acolo,

ca sa se realizeze principiile desvoltate de Polit, oratorulu atunci se va lupta pana la cea din urma picatura de sange contr'a realizarei acestoru principie. A-plausele sele au fostu dedicate numai pasagiilor ce se referescu la recastigarea independintiei Ungariei. Contra invinuiriloru netemeinice si contra suspiciuniloru ca partid'a sea este contra integritatii Ungariei, oratorulu nu afla de lipsa a se aperi, ci trecendu preste aceste primesece proiectulu de resolutiune alu lui Mociari.

Presedintele declara, ca nu pote trece cu vederea cuvintele oratorului „provinciile ereditarie din Austria mai bine sa se contopesea cu imperiulu germanu”, pentru ca acesta enunciatie e contra sanctiunei pragmatice si de aceea lu provoca la ordine.

Al. Csánády declara intre strigari viue de contradicere ca densulu a voitu sa dica numai, ca independintia Ungariei e periclitata.

Presedintele suspendeza dopa acest'a sedint'a pre unu patraru de ora.

Dupa redeschiderea sedintiei au mai vorbitu Lazaru Costiciu si Vinc. Babesi contr'a proiectului, Kerkápolly in o cuventare lunga pentru proiectu. Fiindu tempulu inaintatu sedint'a se radica.

Buda pest'a 7 Iuliu 1874. (Cas'a reprezentantilor.) Dupa prezentarea de petitiuni si resolverea formaliloru indatinat se continua desbaterea asupra novej electorali.

I. Kiss pledeza pentru proiect. de resolutiune alu lui Mociari, Lad. Maximoviciu pentru alu lui Politu, Ad. Lazaru pentru alu lui Mociari. Dupa cuventulu din urma alu raportorului Szenczey.

Ministrulu de interne Szapáry ia cuventulu pentru a responde inainte de votare la unele expresiuni ale antevorbitoriloru. Celoru ce pledara pentru sufragiulu universalu le responde oratorulu, ca discusiunea asupra sufragiului universalu nu se tiene de desbaterea acest'a, fiindu ca aici nu e vorba de crearea unei legi noue, de statorirea principiiloru noue, ci numai de indreptarea legi electorali dela 1848. Oratorulu e unu inimeu de principiu alu sufragiului universalu si nu-lu tiene de corespundietoriu pentru Ungaria. Densulu nu vrea sa urmaresea teorii generali, ci numai sa statoresea conforma impregiurariloru speciali ale tierei, cualificatiunea alegatoriloru, de acea trebuie sa se considere cu deosebire inteligintia si posesiunea dopa insemnatatea loru.

Proiectulu de resolutiune alu lui Mociari considera numai numerulu sufletelor fara privire la inteligintia, ceea ce aru fi o eroe candu s'aru executat.

departe sublimulu ei scopu; intielegu pre invetiatori, — caci invetiatoriulu e scola.

Asia dara ce e de recomandat? ce e de cerutu? ce e de facutu? unde trebuie pusu lastariulu? ce felu de mediloe putemu afia si se potu da pentru delaturarea reului cu totulu, si ajungerea la scopulu doritu?

Eata pre scurtu ce amu aflatu si sustieniu de neaperata si nedisputavera necesitate:

a) Salarie invetiatoresci regulat'e, bune si corespundietorie, amesuratu mariei chiamari a invetiatoriului.

b) Invetiatori apti, harnici si energici in tote afacerile tienatorie de chiamarea loru.

c) Aflarea unui metodu banu do propunere in scola, care pote resultá numai si numai din infintiarea de conferintie, societati, reanuni si congrese invetiatoresci; apoi

d) Executarea lui — a metodelui —, cu seriozitate, energia si rigozitate prin b'rbati de specialitate; si eata scola va fi la inaltimea ei, eata problem'a ei deslegata si sublimulu ei scopu ajunsu.

Theodoru Popu, invetiat.

FOISIORA.

Care este scopulu cetirei si cum trebuie sa fia ea — cetirea, pentru ca sa pota corespunde pre deplinu scopulu ei?

(Fine.)

Mass'a poporului nu are intréga lipsa neaperata de tote obiectele cate se propunu in scolele poporale; ci o parte a masei poporului are lipsa mai mare de unu ramu alu invetiamentului, alt'a de altulu, si fia-care parte are lipsa mai mare de acelu ramu alu invetiamentului, de care si cu care are sa se ocupe si taie mai adencu in ocupatiunea sea. Dara de cetirea buna, regulata, la intielesu si cu judecata, care parte a masei poporului nu are lipsa? Nu acea parte, ci acelu individu care sa nu aiba lipsa neincun-giuravera ba chiaru ardienda de o asemenea cetire, nu esista.

Deci dara cetirea si ierasi cetirea si numai cetirea cea adeverata o privescu eu de fundamentulu celu mai bunu si mai solidu alu invetiamentului si alu cultorei generale; si sustieniu cu taria ca numai prin cetire fluenta, buna si regulata cu ntielesu si judecata pote deveni unu poporu intru adeveru cultu. La un'a dintre

intrebările de mai susu — pote 'mi va obiecta cine-va reflectandu-mi, ca literatur'a nostra — parte mare de aceea sta pre locu, cartile — cari sunt —, de aceea nu au trecere mare, si jurnalele abonanti multi pentru ca poporulu nostru e seracu.

Acest'a o afirmu si eu! inse adangu mai departe ca: cine a fostu, este si va fi seracu de invetiatura — seracu in cultura; acelu totu-deon'a a fostu, este si va fi totu-deon'a seracu si de avere. Apoi de invetiatura si cultura va fi unu poporu totu-deon'a seracu pana candu nu va avea alragere si dragoste cátra scola, si pana candu nu va sci ceti bine si regulatu cu intielesu si judecata, prin urmare si de avere totu seracu va remanea. Dara sa concedemu ca poporulu nostru, din caus'a seraciei nu-si pote procura carti si jurnale — ceea ce nici decum nu se pote —, de-si aru sci ceti, si de aru si avea tota atragerea si dragostea cátra scola — invetiatura; ore nu amu afia si aici escus'a fara basa? Ba dá! asiá intru adeveru! pentru ca de-si „unde-i unulu nu-i potere”, totusi formandu-se societati de lectura mai mici seu mai mari, dupa impregiurari in fia-care comuna, la cari credu eu, ca chiaru, si celu mai seracu omu aru contribui si par-

ticipa, apoi domineca si in serbatori, ba si in alte dile sér'a decatu aru petrece tempulu celu prea scumpu in povesti próste, in urciósele jocuri de carti, in dantiori netrebnice etc. etc. mai bine si cu mai mare placere aru ceti ori asculta ori si care la cetirea si explicarea din vre-o carte inte esanta, si atunci apoi eata: „unde-su doi poterea cresce, si dusimanulu nu sporesce”; adeca: intonereculu si seracia nu voru spori, caci nu potu avea locu eu lumin'a si cu cultur'a leolalta. Acest'a o potu face invetiat. si preoti in contielegere cu antisti'a comunala si cu alti fruntasi ai comunei in totu loculu. Mai suntu inse si alti ómeni in stare forte buna cari aru putea face forte multu pentru promovarea si latirea cultorei in poporu, inse dorere! ca egoismulu si indiferentismulu care s'au inradacinatu in ei inca de micuti, nu-i lasa. A cui egoismu si indiferentismu? a poporului! — ... of! a poporului? nici decum!!! nu! nu! nu! indiferentismulu si egoismulu poporului, ci alu conducatoriloru lui! alu inteligintiei fia-carei comune. In asta privintia de ne-amu duce cátu de departe si de amu vorbi cátu de multu, totusi iera la scola trebuie sa ne intorcemu, sa marturisimu si sa recunoscemu ca scola astadi nici decum nu corespunde — nici pre

La cunventarea lui Politu oratorulu nu vrea sa reflecteze bucuros, pentru ca a responsu C. Tisza in detaiu in acesta privintia, totusi trebuie sa faca unele observări spre a-si demarca punctulu sea de vedere. Oratorulu combate afirmatiunea, ca densulu aru fi disu, ca dispusetiunile penali din proiectu sunt indreptate contra nationalitatiloru. Densulu a amintitu de nationalitati numai candu a vorbitu despre atribuirea dreptulu electoralu. Dep. Politu aplecandu acele dispusetiuni la sine si la colegii sei de principie a aratat numai ca pote veni in posetiune de a fi supusu acestoru dispusetiuni de pedepsa.

Deputatulu Babesiu aminti pentru prima ora gravaminele nationalitatiloru in forma concreta. Asia aminti densulu, ca scolele serbesco nu se spriginescu de catra regimu cum trebuie. Scolele resp. sunt confesiunale si sustinerea lor nu este o povara pentru bugetulu statulu. Mai departe se plange, ca dispusetiunile legii scolare nu se observu cu dreptate; plansorea acest'a pote sa fie indreptata, relele se potu delaturu, dara a vorbi pentru acest'a de suprimerea nationalitatiloru nu se pote admite. Cumca statulu ungaru a inrodusu la universitati limb'a ungara nu i se pote imputa. Totu acestu ablegatu dise, ca magiarii sa previna nationalitatiloru cu sinceritate si incredere si atunci va domni cea mai buna armonia intre densele si statulu magiaru.

E. S. M. o n y i dise, ca nu este parlamentariu candu partid'a din drepta nu se intrepune pentru proiectu. Oratorulu crede ca togm'a asi de neparlamentariu este a tiene atate cunventari contra unui proiectu, care este acceptatu de majoritatea sectioniloru, si la desbaterea speciala, unde se potu face indreptari a tacea. Nu este parlamentariu nici candu se face responsabilu pentru unu proiectu unu oficialu pentru care se intrepune ministrulu insusi.

Deputatulu Gull a disu ca densulu doresce mai bine absolutismulu decatu astu-feliu de stari si afirmu de alta parte ca voiesce sufragiu universalu. Celu ce balancia intre atari extreme nu pote sa-si castige amici. Cu privire la proiectulu de resolutiune alu lui Schwarz dechiara oratorulu ca ministrulu de justitia va substerne catu se va potu de curendu unu proiectu de lege despre incolatu.

In fine oratorulu roga Cas'a sa primisca proiectulu de base la desbaterea speciala si sa nu ia in tressulu dispusetiuni ce stau in contradicere cu spiritulu legii.

L. M. o c i a r i se intorce la inceputulu cunventarei sele contra observatiuniloru ce le-a facutu ministrulu de interne jeri. Ministrulu voia sa deduca, ca Ungari'a in puterea sanctiunei pragmatece se tiene de Austri'a, precandu tote legile dovedescu starea independenta a Ungariei. Oratorulu polemizea apoi contra lui Pulszki si Kerkapoly si in urma contra lui Tisza spre a respinge imputatiunea ce a facutu acest'a partidei din stanga extrema. Oratorulu spune ca Tisza a combatutu la 1872 legea electorale care cuprindea totu principiile de acum si totusi adi le primisce. In urma oratorulu si recomanda proiectulu seu de resolutiune spre acceptare.

Col. Tisza replica ca antevorbitoriulu a citatu reu pasagiele din cunventarea sea tenuta la 1872.

I. S. c h w a r z intro cunventare scorta recomanda proiectulu seu si novel'a din cestiune.

Cas'a trece la votare, se cetescu tote proiectele de resolutiune substerne.

La 1 1/4 ore incepe votarea nominale.

In diuariulu „le Danube“ dela 5 Iuliu, gasimu urmatoarea corespondintia adresata din Belgradu catra diuariulu „Presse“ din Viena:

„Noulu reprezentantu alu Serbiei pre langa curtea Vienei, dlu consiliariu de statu Constantin Zukits, a plecatu dilele acestea din Belgrad spre a veni acolo sa-si ia postul. I s'a mai datu ca ajutoriu unu secretariu alu ministeriu-

lui afaceriloru straine. Dupa cate aflamu pre aci, un'a din primele sarcine ce dlu Zukits va ave de implinitu va fi acea de a negocia cu ministrulu afaceriloru straine in privintia onoru modificatiuni a vechiloru capitulationi. Se scie ca principele Mihailo pusesse deja acesta cestiune pre tapetu. Pre atunci, dlu de Beust se pare ca privesco intr'unu modu destulu de favorabilu acestu proiectu; si comitele de Andrassy, presedintele consiliulu ungurescu, era in celu mai perfectu acordu asupra acestui punctu cu cancelariulu imperiulu. Se spera dara ca cabinetulu imperiulu va tiene contu de justele cereri ale Serbiei.

Dlu Zukits, pre care guvernulu din Belgradu l'a acreditatu in calitate de agentu politicu pre langa guvernulu austro-ungaru, a sositu la Viena.

Totu in diuariulu „le Danube“ mai gasimu si urmatoarea corespondintia din St. Petersburg, care parendu-se de cea mai mare importantia ne grabimu sa o reproducemu. Eata-o:

„Articululu d-vostre, serie din St. Petersburg corespondentulu diuariulu „le Danube“, relativu la o intalnire ce aru putu sa aiba locu in Itali'a, intre principii Romaniei, Serbiei, Montenegrului si Majestatea Sea elenica a produsu aci unu sgomotu inespimabilu. Elu a produsu, o sciu acest'a din isvora pozitivu, o profunda sensatiune in ministeriulu nostru alu afaceriloru straine, care dupa cum vedemu, nu se ascepta nici decum la acesta intalnire. Telegrafulu a fostu pusu indatu in miscare si eata ce au responsu agentii nostri din orientu: Principele Milanu va merge in curendu la Viena, la Berlinu si in Itali'a. Regele Georgiu nu va merge nici de cum in Itali'a; dara este forte probabilu ca principele Milanu intorcendu-se in statele sele prin Austri'a, va voi sa merge pana la Corfu. In acelasi tempu verulu principelui de Montenegro, Bogidaru Petrovitch (presedintele senatulu), care are trebuintia sa faca cate-va bai de mare, va merge dupa consiliulu mediciloru sei, la Corfu. Eata totu ceea ce amu pututu sa afliu din isvora siguru. Asia dara va ave locu in adeveru, unu felu de intalnire fortuita. Dela acest'a inse pana la o reuniune avendu unu scopu determinatu de aliantia politica este cam departe, cu atatu mai multu ca actualulu guvern, din Greci'a, nu pare nici decum dispusu sa rupa bunele relatii ce are cu Port'a. Dlu Bulgariu este anglo-filu; si astu-feliu fiindu, elu nu va parasi politica sea de intelegere cordiala cu Turci'a inaugurata de dlu Deligeorgi. Acest'a potu sa vi o garantezu in modulu celu mai autenticu. Acesta stare de lucruri din Greci'a face de catu-va tempu desparerea omeniloru nostri de statu.

In „Tromp. Carpatiloru“ Nr. dela 23 Ioni gasimu unu articulu interesantu din Macedoni'a, din care reproducemu si noi urmatoarele:

(U r m a r e.)

Pre langa acestea, me simtu datoriu a atrage atentiunea romaniloru patrioti, si a autoritatiei competente, prin diuariulu d-vostre, asupra testamentulu Musicu, romanu macedoneanu, nascutu in Vlaho-Blati'a si decedatu in Bucuresci pre la an. 1869.

Repausatulu lasa in testamentulu seu doue-dieci de mii de galbeni pentru infiintarea de doue scoli in Macedoni'a, si anume: doue-spre-dece mii de galbeni, spre a se infiintu unu gimnasiu in Bitole (Monastire) capital'a Macedoniei, si optu mii de galbeni, spre a se infiintu o scola de fetiite in comun'a Vlaho-Blati'a. Acesti bani au sa se dea, conformu testamentulu, din veniturile mosieloru repausatulu Musicu, dupa ce se va plati intai din ele datori'a lui; incatu dupa optu ani dela mortea lui sa se dea banii destinati pentru disele doue scole.

Archierii greci inse de aci cu cati va renegati romani locuitori ai pomenitulu orasiu si cu partea grecesca a comunei Blati'a, cari pre langa alte avantagii, tienu si pecetea comunei, cugeta de acum si facu

tote pregatirile ca sa puna man'a pre banii lasati de Musicu pentru scolele acestea, ca cu acesti bani, strinsi in tier'a romanesc, lasati de unu romanu, si destinati anume pentru instructiunea publica a romaniloru din Macedoni'a, sa mai faca si alte scole grecesci pre langa cele ce exista deja, si sa aduca si sa plateasca si alti profesori si profesore de limb'a greca din Aten'a, prin cari sa pota grecisa mai lesne si mai curendu romani, consangeni si nationali ai donatorulu, aflati in patri'a sea natala.

Dupa cate amu aflatu, grecomanili de aici cu archierii fanarioti au aflatu ca in testamentulu seu, repausatulu de Musicu, nu definesce deca aceste doue scole au sa fie romanesci, seu grecesci, seu turcesci, etc. si asi ei voiescu sa profite de acesta nedefinitiune spre a deduce conclusiunea ca repausatulu voia si intielegea ca gimnasiulu din Bitol'a si scola de fetiite din Blati'a, sa fie de limb'a greca.

Dara simtiulu comunu este destulu spre a constata, ca este de prisosu ca unu romanu, precum era dlu Musicu, facendu-si testamentulu seu in tier'a romanesc si lasandu bani pentru scole in patri'a sea natala totu romana, sa mai adauge ca scola acest'a are sa fie romanesc si astfelu sa faca pleonasmu. Alu doilea, nu intielegemu cum grecii seu cati-va romani greciti, potu avea pretensiuni asupra baniloru lasati de unu romanu pentru scole in comune romanesci, si sa cera sa se dea acesti bani lor, greci fiindu seu altora spre a se face scole grecesci, pre cata vreme in testamentulu repausatulu Musicu, nu se pomenesce nici de cum de greci, nici exista vorba greca seu elena ca adjectivu la scola, pentru care repausatulu de Musicu lasa banii. Alu treilea, deca repausatulu voia ca banii acesti sa fie pentru scole grecesci, era sa d'ca espresu ca-i lasa pentru scolele grecesci cari existau in patri'a sea candu si facea testamentulu; pentru ca in Bitole era si este unu gimnasiu elenu precum si in Blati'a exista atunci inca scola de fetiite magnifica; prin urmare, dicendu in testamentu ca cu banii acesti sa se infiintie unu gimnasiu in Bitol'a si scola de fetiite in Blati'a, se intielege ca aceste scole au sa fie altele decatu cele existente, cari fiindu grecesci, este invederatu ca cele ce au sa se faca cu banii repausatulu Musicu, trebuie conformu testamentulu sa fie alta, decatu grecesci, precum suntu cele existente. Deci eata ca si liter'a si sensulu testamentulu este destulu de clar, destulu de concludu, spre a dovedi ca repausatulu de Musicu intielegea si voia ca scolele acestea sa fie romane, seu celu putenu sa nu fie grecesci.

Asia dara ve rogu, dle redactoru, sa binevoiti a atrage prin stimabilulu diuariu alu d-vostre atentiunea autoritatiei competente in ale carei atributiuni este supraveghierea asupra executarei testamentelor, ca in casulu de fata candu mostenitorii repausatulu Musicu suntu minori, sa angagieze pre tutori si executorii testamentari sa se conforme cu testamentulu, si sa nu le permita nici intr'unu modu ca cele doue-dieci de mii de galbeni lasati de repausatulu de Musicu, sa se dea pentru alte scole, decatu romanesci; sa nu se incredintieze acesti bani vre-unui grecu seu vre-unui romanu transmis de aici la Bucuresci cu certificate si alte acte spre a pune man'a pre bani, ci sa intrevina guvernulu si sa faca cele trebuincioase in asemenea casu spre a se executa testamentulu si a se implini vointia testatorulu, in privintia infiintarei celor doue scole; pentru ca executorulu testamentariu d. Xantho fiindu grecu, si romanii locuitori la Bitole si la Blati'a fiindu divisiati in doue partide: grecesca si romanesc, au sa se faca cu banii dlu Musicu scole grecesci si sa se plateasca profesori de limb'a greca, deca guvernulu Romaniei nu va intervenit la tempu si nu va transa acesta cestiune.

Afara de acest'a, repausatulu Nicolache Michailu din Craiova, romanu nascutu de parinti romani si crescutu in comun'a romana Magarov'a (langa Bitole) a

lasatu cinci mii de galbeni spre a se fonda o scola de fete in patri'a sea natala. Partidulu grecu inse dela Magarov'a, fara sa tiene contu de vointia donatorulu a construitu indatu o scola de fetiite si a adusu din Aten'a o institutrice de limb'a greca. Aflandu acest'a, fiulu repausatulu Nicolache Michailu, dlu Dinu, a datu sa intielega celoru trei patru greci romani, cari suntu la eforta scoliloru din Magarov'a, ca banii lasati de tatalu seu sunt destinati pentru scola romana iera nu greca, si ca nu pote tramite bani destinati pentru scola romana la omeni cari vreau sa-i intrebuintieze pentru scola grecesca.

Laudamu acesta nationala conduita a dlu Dinu N. Michailu, si aplaudamu la responsulu patrioticu ce a datu inimiciloru romanismulu, cari au curagiulu de a rapi banii unui romanu din tier'a romanesc spre a stinge cu ei limb'a si nationalitatea romana in partile acestea. Dara numai atata nu ne este destulu, pentru ca numai cu acest'a nu se implinesce vointia testatorulu, nici datori'a executorulu testamentaru, de a infiintu scola romana in Magarov'a, de acea trebuie ca dlu Dinu sa ia initiativa, si sa trimetia la patri'a natale a parintelui seu unu institutoru si o institutrice de limb'a romana platiti de d-lui din fondulu celoru cinci mii de galbeni, si sa fie sicuru ca indatu ce s'aru deschide scola romana in Magarov'a, mai tota jumimea studiosa are sa se gramadeca acolo, unde elevulu romanu va asculta cu placere lectiunile in limb'a sea materna; pre cata vreme acum si perde tempulu la scola greca, dela 6 ani a etatiei sele candu incepe studiulu, pana la 15 ani, fiindu ca nu scie nici de cum grecesce, si in clasa, ascultandu dascalu grecu, vorbindu-i si explicandu-i lectia testulu grecescu in limb'a greca nu-lu intielege ce-i spune, si sta numai cu gor'a cascata, silindu-se a ceti si a scrie vorbe straine pre cari nu le intielege, si astu-feliu li se intuneca spiritulu; si scola straina (greca) este pentru densulu (pentru neverstniculu elevu romanu) o tortura. Da! acest'a este unu adeveru funestu pentru tote satele si orasiile romane din Macedoni'a, din Epiro-Tessali'a si din Albani'a, cari au scole grecesci, si incepu invetiatura scolastica cu alfabetulu si cu cartile limbei greci, si nu invetia decatu numai limb'a greca dela dascalii greci, cari nu sciu seu nu voru sa vorbeasca romanesc.

Poporulu romanu de pre la noi tiene multu la limb'a romana, si prefera scola si invetiaturulu romanu; nenorocirea este ca cati-va romani cari au studiatu la Athen'a seu in alte scole grecesci, intorcendu-se in patri'a lor ca medici, seu ca dascalii de limb'a elena, adaptati de ide'a panicismulu, de masmulu marei ide, le este rusine sa vorbeasca cu concetatenii lor, cu consangeni lor, chiaru si cu famili'a lor limb'a lor materna, limb'a ce au invetiaturu pre peptulu mamei lor si este incarnata in fiantia lor cu laptele maternu cu care se nutreau candu o invetiau; acesti'a dara, loghiotati, cari se credu descendintii lui Pericles, lui Leonida, lui Platone etc. si totu de odata voiescu a trece de ciocoi cu tota calicia lor, facu o fanfaronada comico-tragica, si totu tapajulu de prin jurnalele grecesci, unde numescu pre romanii din Macedoni'a: Greco-Valachi, si se opunu la invetiatura limbei romane, si la introducerea ei in scolele comunale. Se intielege ca acesti'a suntu bine priviti, bine platiti, unii ca Eleno-didascalii, altii ca Demodidascalii, altii ca medici, altii ca muhtari (primari) de catra vedintii si nevedintii agenti ai propagandei marei ide, ale caroru organe orbe, suntu ei. Incolo, in poporulu romanu, adeca muncitorii si productorii, cu meseriasii, cari suntu totu deun'a germanele poporeloru, nationei, suntu cu totii pentru scola romana, pentru limb'a romana, si in scola si in biserica.

Avemu destule exemple ca sa se probeze adeverulu acest'a. Pentru ca comenele romane, cari n'au avutu nenorocirea de a posede in senulu lor asemenea tineri instruiti in scole grecesci si adaptati de doctrina funesta a marei ide,

primescu în unanimitate institutorului de limbă română, și dau afară din școlă lor comunale pre dascălul greco, spre a pune în locul lui pre cel român. Așa s'a făcut la Abela, ai cărei locuitori români s'au unită cu toții de au primit bucoros institutorul român în școlă lor comună, în care se predă neconținut dela 1867 limbă română, totu așa s'a făcut și în comună Gobesti, undă n'a fostu adus de vre unu medicu s'au dascăl miasmul propagandei alu marelui idei; și astu-feliu institutorul de limbă română a fostu primitu și instalat în școlă comună. Opositiți Archiereului fanariot nu pôte gasi sprigini unde esista români instruiți și fabricați în școlele grecești din Athenă s'au aiurea.

Ve rogu dară, domnule redactoru, să binevoiti a angaja, prin stimabilele organu de publicitate alu d-vostre, atât pre d. Dinu Nicolache Mihailu, precum și pre onorabilul guvern alu României că să eșecute cele două testamente, adică a repausatului Nicolache Mihailu și Musicu în ceea ce privește înființarea școlilor române în patriă lor natală locuită de români. Mai rogu, atât din partea mea, precum și din partea conationalilor mei români de aici, pre toți patrioții români din Româniă liberă, cari simțu intrinsec, că bate o inimă românească, să facă usu de totă influență loră, unii că amici ai d-lui Dinu Nicolache Mihailu, și ai familiei s'au tuturor loră minori ori repausatului Musicu, alții că publicisti, și alții în fine că autoritate, spre a se înființa școlă română în comune române și cu bani românești strenși și aflați în țieră românească și lasați de unu român pentru școlă române se înțeleg, pre câtă vreme nu dăce în testamentu școlă grecești, s'au bulgarești, s'au turcești etc.

Eara în câtă privește pre cei-lali domni Macedonu-români stabiliți în țieră românească s'au în alte părți, ne place a crede și le urâm cu toții din totă animă că să dloru sa-si facă datoriă către patrie, către naționalitatea și către limbă părintilor loră și a loră proprie, ca printr-o faptă națională și generoasă, dămna de numele destul de renumit de Ghermanu, Dumbă, Leonu Ghică, Hagiade etc. se repare gresiela trecutului, și se desdăgneze pre românii compatrioți și consangeni ai loră, și pre totă națiunea română, de pierderea și pagubă națională, ce s'a făcutu prin școlele grecești. Da! ne așteptăm la ună că această cu atât mai mult, cu câtă sunt convinsu că Pressă română, societatea civilizată a orașelor românești, și în fine demnitățile și conștiința dloră Macedonu-români din Româniă voru eșercită totă influență loră morală destulă de simțitoare asupra loră, și că i va mai impresiona și exemplul dătu de repausatului de Musicu, care lasă două-dieci de mii de galbeni pentru școlă române. Dă, Musicu care avea datorie de plată totu lasă 20,000 de mii de galbeni! se pôte că d-d-nii Ghermani, Hagiade etc. să se înjosască într-atâtă în câtă să lasă a se eclipsa lumină loră de stău repausatului Musicu? această nu o credem; celă putiemu nu ni se pare de credut.

Dilele trecute amu intălnitu pre unu român invetiatu dela muntele Pindu, care într'altele mi-a spus că posedă unu felu de colecție de acte relative la școlele române înființate în Macedoniă și în Epiro-Thessaliă și o descriere a evenimentelor ce au procedat și urmat la deschiderea acestor școlă naționale; fa-sele principale prin cari ele au trecut; persecuțiunea ce li s'a făcutu loră și invetiatorilor români, pedecile ce li s'au pus și continua a li-se face de către Archierei fanarioti și de satelii propagandei peleniste; cu unu cuvintu o istorie a școlilor române înființate în Macedoniă, pre care are să o publice. Acestu opu e scris în limbă franceză și română; testulu francez se va publica într-unu diariu francez din Constantinopol, spre a fi descoperite Europei întregi intoleranța națională a clerului fanariot, și abuzului de putere și a atribuțiunei religioase ce face în contră lim-

bei și a naționalității române. Iera decetulu român se va publica într-unu jurnal românesc spre a fi cunoscutu românilor de pretutindeni starea lucrurilor de pre aici, credindu că cu această aru face unu serviciu națiunei noastre. Ve rogu domnule redactoru, să binevoiti a reproduce acestu opu în jurnalul d-vostre, care se primesce aici, că se putemu ceti și noi acestu interesant uvrăgiu.

Primitu, domnule redactoru, incredințarea preă distinsei mele considerațiuni și a simai cu care amu onore a fi alu domniei vostre,

plecatu servitoriu

Gasiun Petrescu Terno ve a u.

Maresialulu Concha.

Ună din novelele cele mai dureroase ne-a sosit din Ispaniă. Maresialulu Concha a fostu omoritu atacându pozițiunea carlistilor la Muro, în vecinătatea Estelei.

Se dice, că betranulu generalu s'a espusu nerozesce, și că a peritu într-o încercare căreia novelele primite din Madridu nu-i dau o asiă de mare importanță. Prin tr'ensulu Ispaniă a perdutu unulu din cei mai valorosi omeni de resbelu ai sei. Octogenarul maresialu prezidă la ataculu unui transiu; lovit de unu glontu carlistu, mórtea sea a respanditu o gróza momentana în rendurile armatei de Nordu, pre care o animă prin neobositulu seu esemplu. Generalii au datu indată ordinu să intreropa ataculu, și să se retraga pre pozițiunile ocupate mai nainte de deschiderea focului.

Ostenite de unu marsiu pre unu pamentu udatu de o ploie teribilă, trupele, vedindu că maresialulu loră cadă, s'au abandonat, trebuie să convenim, la o adevărată consternațiune, care a făcutu să înceteze totu elanulu loră; și deca buletinele carliste vorbescu de o deruta, comitu mai multă că o esageratiune.

Generalulu Zabala, ministrulu de resbelu, a fostu numitu comandantulu generalu alu armatei de Nordu. Fiindu că planulu de campanie eră făcutu de maresialu și de ministru, acestu va poté să deréga operationile în acelasi spiritu și cu acelasi succesu de sigură că și predecesorul seu. Generalulu Zabala a plecatu cu cea mai mare grabă dela Madridu, înlocuitu la ministeriu de către generalulu Cotoner, care indeplinea funcțiunile de directoru generalu alu infanteriei.

Maresialulu Concha este nascutu la Madridu în 1794. Debuturile sele în carieră militară datéza din tempulu resbelului naționalu ce Ispaniă a făcutu lui Napoleon I. Mai tardu, elu se bată, cu Espartero, contră coloniilor revoltate ale Americi de sudu. În 1834, elu luă parte în luptă contră lui don Carlos, moșulu actualulu pretendentu. Dupa serviciile ce făcă atunci, elu fu numitu maresialu; deputatu în Cortezu unde reprezentă orașulu Cadix, generalulu Concha servi mai întâi pre ducele la Victoire, și la caderea acestuia, se uni cu Narvaez. În 1843, elu stinse insurecțiunea din Sarragossa și ocupa Barcelonă.

Numitu comandantulu generalu alu Cataloniei dupa inabusirea insurecțiunei din Cartagena în 1844, elu potoli insurecțiunea carlistă în aceeași provincie. În 1847, elu insotă pre regină Christina la Parisu, și, în 1849, elu comandă, că alu doilea, corpulu de armată ispaniolă trimis în ajutorulu papei.

Condamnatu la esilu în 1854, pentru că subsemnase o adresa ne constituțională, elu se refugie în Franciă. În anul viitoru, la caderea Mariei Christine, elu reîntra în Ispaniă; ministerulu O'Doneli 'lu numi directoru generalu alu arteloriei, și putiemu dupa aceea maresialu; dară, în urmă lovirii de statu care precipită din nou pre Espartero de la putere, Narvaez, care urma pentru a doua oară ducelu la Victoire, retrase maresialulu Concha totă funcțiunile sele, și-lu puse în disponibilitate.

În 1868, regină Isabelă, sperându că va deturnă resoluțiunea care se preparamă, 'lu însărcina să formeze unu ca-

binelu, care nu dura de câtă câte-va zile. Dela caderea Isabeli până la lovitură de statu a generalulu Pavia, elu se tienă retrasu. Dupa eseculu lui Moriones în fată orașulu Bilbao, maresialulu Serano i incredință comandamentulu armatei de nordu. Scimu deă cu ce isbânda elu conduse operationile asediului de la Bilbao.

În mersulu asupra Estelei, maresialulu a probatu încă o dată dibaciă și energiă sea. Armata de nord care a veditu pre betranulu ei capu, în tempu de trei ore, în o ploie torrentială, în mîdilocu furtunei a trasnetelor și a fulgerilor, asistându, nemiscatu pre calu, la defilarea soldatilor sei, traversându, unu câte unu, o punte informa aruncată pre unu torrentu între doi munti; armata de nordu, care l'a veditu înpartasindu totă ostenele ei, și apoi cadiendu cu gloria cându victoriă pareă asigurată, este impacientă să-i resbune mórtea.

„Tr. C.“

Sabiu 14 Iuliu 1874.

Dominec'a trecută s'a tienutu în comună Sadu adunarea despartimentului Asociațiunei din tractulu Sabiului. La dece ore, dupa seversirea cultului ddescon, directorele despart. a. protopopu Ioanu Popescu deschide ședință prin o cuventare imbarbătoria către poporu, arătându în scurtu scopulu, ce urmaresce Asociațiunea. Vorbira dupa aceea dlu capitănu Stezariu, dlu cons. Macelariu, totu la inimă poporului. Se făcure dupa aceea înscriere de membrii onorari și ajutori. Cu numerari și obligațiuni de statu se adunara aprôpe la șapte sute fl. Că membrii fondatori se înscrise A. Lebu din Cacova cu 2 obleg. de câte 100 fl. dlu prot. Popescu ună oblig. de 100 fl; dlu prot. Haniă intra aducerea aminte a repausatului seu parinte donă asemenea o obligat. de 100 fl; comună Sadu o obligațiune de 100 fl., iera Constantin Munteanu economu în Sadu se promise a dă 100 fl.

Se puresce apoi la alegerea membrilor din comitetu pre urmatorii trei ani, și se alege de presedinte Rvrd. d. protop. și directoru alu instit. pedagogico-teologicu din Sabiu Ioane Haniă, iera în comitetu, membri ordinari: prot. I. V. Russu, prot. I. Popescu, avocatulu I. de Predă, subnspect. scolaru Iuliu de Bardosi, direct. „Albinei“ Vis. Romanu și concepsitul de advoc. Dr. N. Olariu, — de suplenti: Dem. Monteanu vice-notariu, Vasiliu Ardeleanu cancelistu, Ioane Mihaltianu practicantulu în drepturi, secretariulu „Albinei“ N. P. Petrescu, Ioane Bradu par. în Orlatu și C. Popoviciu notariu în Sadu.

Duă adunări pentru anul urmatoriu se puse pre întâiă Dumineca dupa Rosalie în comună Orlatu.

Pre câtă rezultatulu contribuțiilor loră a fostu imbucurătoru, pre atât, durere, inteligință noastră a fostu indiferentă fatia cu această adunare. Din Sabiu abia se prezentă doi isprediece carturari*, iera comunele din tractu afara de Talmacelu și Porcesci au fostu foarte reu reprezentate; chiaru din Resinari nu s'a arătatu nime la adunare!

Să nu ne molesim frăților, ci se pasim înainte! Pentru binle comunu să sacrificăm totulu, numai asifeliu ne vom vedé realizate tendințele și nesuțințele noastre.

Varietăți.

*. Atentatu asupra principelui de Bismark. Din Kissingen se telegraféza că unu june tieranu, se dice, din Magdeburg, a puscatu asupra lui Bismark și l'a ranitu la mână dreapta. Rană nu e periculoasă.

*. Scire scolastica. Esamenile private în reg. gimnasiu superioru de

*) Asiă dară totu n'au fostu indiferentă, pentru că că sa mergem totu cu toții în totă părțile e cu neputință. R.

aici se voru tiené în 20 și 21, cele ale școlărilor publici în 22 și următoarele a lunei curente.

*. Tricolorulu românescu fû aprôpe de a scôte ochii unui secu, funcționarulu ungurescu.

În 8 și 9 l. a. c. decurseră esamenele în școlele centrale de reuniune granitiarésca română din Hatiegu cu unu esitu bunu s'au reu — această nu e trébă mea; ceea ce me îndemna inse la scrierea acestor siruri este ură nedumerită a ungurului fatia de totu ce este românescu. —

Unu invetiatoriu dela susu numitele școlă voindu a areta publicului însemnăteă dilei, în care se tiene esamenulu și colorea națională a școlii, a pus frundia verde la usiă școlii de către strada și de această a acatiatu treicolorulu naționalu în formatu micu și făcutu din charthia colorită. —

Trecendu pre aici dlu vice-fiscalu dela tribunalulu reg. ung. din locu N. Nemes — radiile treicolorului românescu — de-si în formatu micu și de charthia — asiă au isbitu în ochii dlui Nemes încatu a fostu silitu a-i enunția sentință, dicendu: „dauna ca nu e de panza căci numai decatu l'asi confiscă.“ Inse tiandur'a în ochii dlui Nemes totusi nu remase nepedepsita. — căci treicolorulu diminiță fû totu sfarticatu.

Dlu fiscalu, precum se vede, nu este tramisu că sa vighieze asupra furturilor și defraudatiunilor de care cetățenii și statulu sunt atatu de amenințati; — ci că sa sugrume totu sentiulu naționalu chiaru și în școlele sustenute din sudorea românească. Dară poftă această și o pôte pune în cuniu; căci până cându invetiatoriulu și școlă se voru sustiené cu cruceerulu românulu, până atunci și școlă va fi românească — iera copiii voru primi în ea crescere românească. — . . . n. —

*. (Unu satu cofundatu.) Afămu că în diuă de 3 spre 4 Iuniu, comună Dejoiu din plasă Oltetiulu de susu, districtulu Romnicu-Valeii, s'a afundatu la adencime de 3 stangini. Locuitorii n'au suferitu nimicu, căci cu trei zile mai nainte fugiseră din sat, îngrofiți de unu vuetu care se audiă neînteruptu. O parte din case s'au surpatu. (Rom.)

*. (Multiamita publică). Subscrisulu aflându-se în serviciulu militarulu în cetatea Sabesiu, a avutu norocire de a fi primitu pre întregu tempulu de 5 luni și jumelate câtă a duratu eserciulu seu cu prevenire și ospitalitate rară în Casă parintelui Avramu Davidu, unde că în casă parintelor sei s'a bucuratu de totu ajutorulu posibilu, pentru care faptă generoasă prin această 'și esprima onoratulu Domnu Av. Davidu, preotu gr. or. profundă sea multiamita publică și recunoscință ce-i va datori totu-déună.

Petru Samarghiteanu, teologu absolutu.

*. (Unu rendezvous conturbatu). Din suburbii se serie lui „H. Ztg.“ Sără de alaltă-ieri (11 Iuliu n.) eră foarte frumoasă și togmă se reversau umbrele ei preste stradă bumbului, cându unu june intră în această stradă și acceptă între suspine de amoru cu doru ferbinte să vedă pre amantă sea. Densă se și apropiă cu pasiu usioru, dară abia începuse joculu amoroșu cându nisce omeni prosaici spariara fericită parechia cu pietri și o despartira. Adonis a sters-o vitegesce la sanătósă prin stradă gusteritiei, iera dorită sea se retrasa dinaintea ochilor profani dupa zidu.

Anunțu.

Portretulu Escelentiei Sele repozatului D. Andreiu Baronu de Siagună se afla spre scopulu unei litografii desemnatu în pētra și espusu în atelierulu fotograficu, ulitiță Cisanădiei Nr. 9 de astadi înainte până în 15 l. o. mai departe în tempu de 3 zile în librariă lui Franz Michaelis, piată mica Nr. 12, spre scopulu de a se vedé din partea publicului și spre scopulu subscripțiunei.

A. Schivert.